



MINISTER  
RODZINY, PRACY I POLITYKI  
SPOŁECZNEJ

Warszawa, dnia czerwca 2020 r.

DUS-II.058.80.2020.CG

**Pani  
Elżbieta Witek  
Marszałek Sejmu RP**

*Szanowna Pani Marszałek*

W związku z interpelacją nr 6692 pana posła Jarosława Rzepy w sprawie *uprawnień emerytalnych rybaków i armatorów rybackich*, przekazaną przy piśmie z dnia 27 maja br., znak: K9INT6692, uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Odnosząc się do pytań wskazanych w interpelacji, należy na wstępie podkreślić, że przed wejściem w życie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych<sup>1</sup>, obowiązywały przepisy ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin<sup>2</sup>, która już w samym tytule określała jej zakres podmiotowy. Natomiast w treści art. 5 zdefiniowała "pracownika" jako "osobę pozostającą w stosunku pracy w myśl Kodeksu pracy" (pkt 1), zaś "zatrudnienie" jako "wykonywanie pracy w ramach stosunku pracy" (pkt 2).

Świadczenia na warunkach w niej określonych przysługiwały z tytułu zatrudnienia na obszarze Państwa Polskiego (art. 1). Prawo do emerytury zależało od osiągnięcia wieku, wynoszącego 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn oraz udokumentowania minimalnego okresu zatrudnienia wynoszącego odpowiednio 20 i 25 lat (art. 26). Od tej zasady ustawa przewidywała odstępstwa (art. 53-55) - w zakresie możliwości przechodzenia pracowników na wcześniejsze emerytury, na warunkach określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.<sup>3</sup>

<sup>1</sup> Dz. U. z 2020 r. poz. 53, z późn. zm., dalej powoływanej jako „ustawa emerytalna”.

<sup>2</sup> Dz. U. Nr 40, poz. 267, z późn. zm.

<sup>3</sup> Dz. U. Nr 8, poz. 43, z późn. zm.

W przepisach tego rozporządzenia użyto dwóch pojęć:

- *okres zatrudnienia* - na określenie ogólnego stażu pracy (od 15 listopada 1991 r. pojęcie "okres zatrudnienia" zostało zastąpione określeniem "okres ubezpieczenia") oraz
- *okres pracy* - na określenie okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. W tym przypadku istotne jest zarówno samo pozostawanie w stosunku pracy, jak i rzeczywiste jej świadczenie.

Nie ulega zatem wątpliwości, że prawo do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach (w tym również polegającej na wykonywaniu pracy rybaków morskich) przysługiwało wyłącznie pracownikom, którzy legitymowali się odpowiednim okresem zatrudnienia, rozumianym jako wykonywanie pracy w ramach stosunku pracy. Uprawnienie to miało więc pracowniczy, a nie powszechny charakter.

Podkreślenia wymaga, że obowiązujące od 1 stycznia 1999 r. przepisy ustawy emerytalnej nie zmieniły tej sytuacji prawnej. Do przepisów ww. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. odsyła obecnie art. 32 ust. 4 tej ustawy. Z brzmienia tego przepisu jednoznacznie wynika, że prawo do emerytury w obniżonym wieku mogą nabyć wyłącznie ci ubezpieczeni, którzy udokumentują wymagany okres ubezpieczenia, w tym co najmniej 15-letni okres wykonywania zatrudnienia w szczególnych warunkach w ramach stosunku pracy, a więc ta sama kategoria ubezpieczonych, która miała taką możliwość przed dniem 1 stycznia 1999 r.

Tożsama zasada zastosowana musi być zatem również przy ustalaniu prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach przez osoby urodzone po dniu 31 stycznia 1948 r. w oparciu o przepisy art. 184 w zw. z art. 32 ustawy emerytalnej.

Trzeba zaznaczyć również, że pracowniczy, a nie powszechny charakter tego uprawnienia potwierdził również Trybunał Konstytucyjny, który w uzasadnieniu wyroku z dnia 12 września 2000 r., w sprawie o sygn. akt K. 1/00 dotyczącej prawa do wcześniejszej emerytury na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z FUS dla osób objętych ubezpieczeniami społecznymi z innego tytułu niż stosunek pracy uznał, że „ustawa emerytalna nie zmieniła zakresu podmiotowego tych regulacji w stosunku do stanu prawnego sprzed 1 stycznia 1999 r. Zróżnicowanie uprawnień w zakwestionowanych przepisach wynika z tego, że w stosunku do ubezpieczonych będących pracownikami jest to kontynuacją posiadanych uprzednio uprawnień, aż do całkowitego ich wygaszenia, natomiast pozostali ubezpieczeni, którzy przed wejściem w życie ustawy emerytalnej podlegali innym systemom ubezpieczenia, niż pracownicy, takich uprawnień (do wcześniejszej emerytury) nigdy nie

*mieli. Zawężenie zakresu podmiotowego w zakresie wcześniejszego przechodzenia na emeryturę jest uzasadnione i nie narusza zasad równości i sprawiedliwości społecznej*”, wynikających z art. 2 i art. 32 ust. 1 Konstytucji RP.

Podkreślić należy ponadto, że także nowa regulacja ustawowa umożliwiająca uzyskanie okresowego świadczenia z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w postaci emerytury pomostowej, zawartej w przepisach ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych<sup>4</sup>, jako wypełnienie delegacji zawartej w art. 24 ust. 2 i 3 ustawy emerytalnej, została również przewidziana jedynie dla pracowników. Pod pojęciem „pracownika” na gruncie przepisów ustawy o emeryturach pomostowych rozumie się bowiem ubezpieczonego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 oraz art. 8 ust. 1, 2a i ust. 6 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych<sup>5</sup>. Stanowi tak przepis art. 2 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Przepis ten nie wymienia jednak osób, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, czyli osób prowadzących pozarolniczą działalność. Z prawa do emerytury pomostowej mogą zatem skorzystać jedynie te osoby, które w ramach stosunku pracy wykonują prace rybaków morskich (pkt 22 zał. nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych).

Przedstawiając powyższe oraz mając na uwadze fakt, iż przywołane przepisy art. 184 w zw. z art. 32 ustawy emerytalnej mają charakter wygasający, resort rodziny, pracy i polityki społecznej nie widzi uzasadnionych przesłanek do zmiany obowiązujących uregulowań, dotyczących uzyskania świadczeń emerytalnych z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w (o) szczególnym charakterze w kierunku umożliwiania właścicielom i armatorom wykonującym pracę na swych jednostkach i zajmującym się rybołówstwem uzyskania prawa do wcześniejszej emerytury.

W interpelacji wskazano ponadto zagadnienie nieobejmowania definicją rybaka morskiego (pkt 22 zał. nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych) wszystkich członków załogi statku rybackiego.

Pragnę uprzejmie poinformować, że kwestia ta została rozstrzygnięta przepisami ustawy z dnia 11 września 2019 r. o pracy na statkach rybackich<sup>6</sup>.

W ustawie tej, obok kompleksowego uregulowania zagadnień związanych z życiem i pracą na statkach rybackich, jak również uprawnień rybaków oraz obowiązków armatorów

---

<sup>4</sup> Dz. U. z 2018 r. poz.1924.

<sup>5</sup> Dz. U. z 2020 r. poz. 256.

<sup>6</sup> Dz. U. poz. 2197.

statków rybackich wobec nich, wprowadzono także rozwiązania dotyczące emerytur pomostowych rybaków morskich.

Art. 2 pkt 9 ustawy o pracy na statkach rybackich stanowi, że rybakami są wszyscy członkowie załogi statku rybackiego, z wyjątkiem osób okazjonalnie wykonujących na statku rybackim pracę niezwiązaną z połowem organizmów morskich. W związku z taką definicją rybaka, w ustawie tej przewidziano również regulację odnoszącą się do przepisów zawartych w ustawie o emeryturach pomostowych. Mianowicie, z art. 1 ust. 6 tej ustawy wynika, że prace wykonywane przez rybaków (w takim właśnie szerokim ujęciu) uważa się za prace, o których mowa w pkt 22 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych.

W związku z powyższym, od wejścia w życie ustawy o pracy na statkach rybackich (w dniu 15 listopada 2019 r.), pracami w szczególnych warunkach, uprawniającymi do uzyskania prawa do emerytury pomostowej są nie tylko prace związane bezpośrednio z połowem ryb, ale również inne prace wykonywane przez członków załogi statku rybackiego, np. prace wykonywane przez osoby zatrudnione na stanowisku mechanika, czy też kucharza (jeżeli takie osoby są pracownikami w rozumieniu Kodeksu pracy<sup>7</sup>).

W przepisach przejściowych tej ustawy (art. 78) znalazła się ponadto regulacja z której wynika, że do prac w szczególnych warunkach, o których mowa w pkt 22 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, zostały zaliczone również prace wykonywane do dnia wejścia w życie ustawy o pracy na statkach rybackich przez marynarzy lub rybaków w rozumieniu przepisów dotyczących pracy na morzu, którzy wykonywali prace członków załogi statku rybackiego, w tym prace niezwiązane bezpośrednio z połowem i podlegali z tego tytułu obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu, o którym mowa w art. 2 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

*Z poważaniem*

*MINISTER*

*z up. Stanisław Szwed*

*Sekretarz Stanu*

*/-/ podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym*

---

<sup>7</sup> Zob. również art. 2 pkt 8 ustawy o pracy na statkach rybackich, gdzie została zdefiniowana „rybacka umowa o pracę”.